

Udskriftsdato: mandag den 12. januar 2026

2011/1 LSF 61 (Gældende)

Forslag til Lov om ændring af våbenloven (Straf for overtrædelse af knivforbuddet)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: Justitsmin., j.nr. 2011-5002-0005

Forslag

til

Lov om ændring af våbenloven

(Straf for overtrædelse af knivforbuddet)

§ 1

I lov om våben og eksplosivstoffer, jf. lovbekendtgørelse nr. 704 af 22. juni 2009, som ændret ved § 1 i lov nr. 538 af 26. maj 2010 og § 1 i lov nr. 413 af 9. maj 2011, foretages følgende ændring:

1. § 10, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Overtrædelse af § 4, stk. 1, straffes med bøde, under skærpende omstændigheder dog med fængsel indtil 2 år.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. april 2012.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

- 1. Indledning**
- 2. Gældende ret**
 - 2.1. Besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder mv.
 - 2.2. Sanktionsniveauet
 - 2.2.1. Sanktionsniveauet før lovændringen i 2008
 - 2.2.2. Sanktionsniveauet efter lovændringen i 2008
- 3. Lovforslagets udformning**
- 4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige**
- 5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.**
- 6. Administrative konsekvenser for borgerne**
- 7. Miljømæssige konsekvenser**
- 8. Forholdet til EU-retten**
- 9. Hørte myndigheder og organisationer mv.**
- 10. Sammenfattende skema**

1. Indledning

Det fremgår af regeringsgrundlaget fra oktober 2011, »Et Danmark, der står sammen«, at regeringen ønsker at revidere lovgivningen om knive, således at den bringes bedre i balance og fokuserer på knive i nattelivet, hvor problemerne er evidente og lovgivningen relevant, og således at udgangspunktet om ubetinget fængselsstraf i førstegangstilfælde afskaffes.

Dette lovforslag er en udmøntning heraf.

I 2008 blev der foretaget en ændring af våbenloven (lov nr. 500 af 17. juni 2008), som bl.a. indebar en betydelig skærpelse af straffniveauet for førstegangstilfælde af ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængelige steder mv. Knivforbuddet blev ikke i den forbindelse udvidet, og der blev således bl.a. ikke ændret ved, hvilke knive der er ulovlige, eller i hvilke situationer det er ulovligt at besidde knive på offentligt tilgængelige steder mv.

Før lovændringen i 2008 kunne man ikke straffes med mere end en bøde, første gang man overtrådte forbuddet mod at bære eller besidde kniv på offentligt tilgængelige steder mv. Der var således efter våbenloven først mulighed for frihedsstraf anden gang, man overtrådte forbuddet.

Med lovændringen i 2008 blev det imidlertid forudsat, at der i førstegangstilfælde som altovervejende hovedregel fastsættes en ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel, medmindre særlig formildende omstændigheder begrunder en bødestraf. For unge under 18 år blev det dog samtidig lagt til grund, at straffen kan gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Regeringen ønsker at fastholde en stærk og konsekvent indsats mod knive på offentligt tilgængelige steder mv., som kan bidrage til at forhindre nye voldsepisoder og knivoverfald. Det er stadigvæk afgørende bl.a. at undgå, at unge tager kniv med, når de bevæger sig ud i aften- og nattelivet. Regeringen vil derfor ikke lægge op til at indsnævre knivforbuddet, der som nævnt heller ikke blev udvidet ved lovændringen i 2008.

Det er imidlertid regeringens opfattelse, at der i forlængelse af Højesterets to principielle domme af 15. december 2009 om rækkevidden af lovændringen fra 2008 er behov for i lovgivningen at gøre klart op med forudsætningen om, at der i førstegangstilfælde som altovervejende hovedregel skal fastsættes en ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel.

Regeringen vil derfor ophæve lovgivningsforudsætningen om ubetinget frihedsstraf og i stedet indsætte en mere afbalanceret sanktionsbestemmelse i våbenloven.

Den nye sanktionsbestemmelse vil betyde, at førstegangstilfælde af overtrædelse af knivforbuddet som udgangspunkt straffes med bøde, således at der i førstegangstilfælde kun kan udmåles en frihedsstraf, hvis der foreligger skærpende omstændigheder. Denne bestemmelse vil efter regeringens opfattelse understøtte domstolenes frihed til at målrette frihedsstraffe til de sager, hvor der er skærpende omstændigheder og dermed behov for en mere markant sanktion end bøde.

Der lægges med lovforslaget ikke op til at føre sanktionsniveauet tilbage til retstilstanden før lovændringen i 2008.

Muligheden for at idømme frihedsstraf i førstegangstilfælde bør – som det fremgår – efter regeringens opfattelse således bevares for at fastholde en stærk og konsekvent indsats mod ulovlige knive, herunder af hensyn til den præventive effekt. Det er således væsentligt, at domstolene fortsat – også i førstegangstilfælde – kan idømme en markant straf, når der i den enkelte sag foreligger skærpende omstændigheder, f.eks. fordi personen har båret kniven i nattetimerne på et diskotek eller værtshus.

Bødeniveauet for overtrædelse af knivforbuddet foreslås ikke ændret.

2. Gældende ret

2.1. Besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder mv.

2.1.1. Efter våbenlovens § 4, stk. 1, er det forbudt på offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende at bære eller besidde kniv eller dolk, medmindre det sker som led i erhvervsudøvelse, til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål. Det er dog i alle tilfælde lovligt efter våbenloven at bære en foldekkniv med en klinge på højst 7 cm, der ikke kan fastlåses i udfoldet position.

Bestemmelsen i § 4, stk. 1, blev oprindeligt indsat i våbenloven ved lov nr. 861 af 23. december 1987. Det fremgår bl.a. af bemærkningerne til lovforslaget, jf. Folketingstidende 1987-88, Tillæg A, side 1775-1808, at det efter bestemmelsen er forbudt at gå med kniv, hvis den bæres blot til pynt eller lignende, eller den ikke skal bruges til noget bestemt. Det er heller ikke tilladt at bære kniv f.eks. med henblik på at forsvare sig selv eller andre, hvis der eventuelt skulle opstå en truende situation.

Skal kniven derimod anvendes som værktøj i (lovligt) erhverv eller bruges i forbindelse med jagt, lystfiskeri og sportsudøvelse, er det tilladt at bære den på offentligt sted mv. Opregningen i lovteksten er ikke udtømmende, jf. ordene »eller andet lignende anerkendelsesværdigt formål«. Det er derfor også tilladt at bære knive, der anvendes i forbindelse med anden lovlig fritidsaktivitet. Dette omfatter f.eks. spejdere og andre, der dyrker friluftsvirksomhed, herunder vandreture, skovture og lignende. Det vil endvidere f.eks. være lovligt at medbringe bestikknive og andre husholdningsknive (f.eks. brødknive og urteknive) i en køkkenskuffe i en autocamper, når knivene medbringes til brug for forberedelse eller indtagelse af et måltid.

Herudover er der en række andre tilfælde, hvor det ud fra formålet med bestemmelsen er tilladt at bære kniv på offentligt sted mv. Her tænkes navnlig på situationer, hvor det i forbindelse med transport af kniv fra ét sted til et andet ikke kan undgås, at kniven medbringes på (passerer) offentligt område. Dette omfatter f.eks. det tilfælde, hvor en kniv er købt i en forretning og skal bringes hjem til bopælen, eller hvor en sløv køkkenkniv skal bringes til skærsliberen for at blive slebet. Det vil på samme måde være lovligt for en person at bære en kniv på vej direkte til eller fra den pågældende lovlige aktivitet, f.eks. i forbindelse med en fisketur, en skovtur eller en spejderlejr.

Der vil endvidere kunne foretages ophold eller ærinder undervejs, når dette ud fra en samlet vurdering af omstændighederne må anses for rimeligt. I denne vurdering vil bl.a. indgå formålet med og stedet for

opholdet eller ærinde, varigheden heraf, knivens placering og troværdigheden af besidderens forklaring om omstændighederne omkring besiddelsen af kniven. F.eks. vil et ophold med henblik på at tanke benzin eller foretage indkøb på vej i sin bil til eller fra den aktivitet, hvor kniven skal anvendes, ikke udgøre en overtrædelse af våbenloven, hvis kniven forbliver i bilen. Det samme gør sig gældende, hvis en netop indkøbt husholdningskniv medbringes på den videre indkøbstur i en taske eller lignende eller ligger i bilen, mens der foretages andre ærinder.

2.1.2. Ved lov nr. 217 af 31. marts 2004 blev det stedlige anvendelsesområde for § 4, stk. 1, udvidet til også at gælde uddannelsessteder, ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende, ligesom udtrykket »steder, hvortil der er almindelig adgang« blev ændret til »offentligt tilgængelige steder«. Formålet hermed var at udvide knivforbuddet til også at omfatte besiddelse af knive i biler, som befinder sig på et offentligt tilgængeligt sted.

I det oprindelige forslag til ændring af våbenloven i 2004 var det i overensstemmelse hermed foreslået, at formuleringen om at »bære« kniv blev udvidet til også at omfatte »besiddelse« af kniv. Begrundelsen herfor var, at ordet »bære« efter en naturlig sproglig forståelse omfatter tilfælde, hvor kniven medbringes på personen eller i en taske eller anden håndbagage. Da det blev foreslået at lade bestemmelsens anvendelsesområde omfatte køretøjer, fandtes det – rent sprogligt – mest naturligt at ændre bestemmelsen, så forbuddet kom til at omfatte »besiddelse« af kniv.

På baggrund af den mellemliggende debat om lovforslaget blev der stillet et ændringsforslag til formuleringen af § 4, stk. 1, som havde til formål at ændre afgrænsningen af de omfattede knive mv. I den forbindelse udgik formuleringen vedrørende at »besidde« kniv ved en beklagelig fejl. Det fremgik imidlertid af bemærkningerne til ændringsforslaget, som blev vedtaget af Folketinget, at det fortsat var hensigten, at besiddelse af kniv i biler på offentligt tilgængelige steder skulle være omfattet af forbuddet.

Selv om ordlyden af bestemmelsen på dette tidspunkt alene indeholdt udtrykket »bære«, kom bestemmelsen dermed ved ændringen af våbenloven i 2004 til også at omfatte »besiddelse« af kniv. Ved lov nr. 555 af 24. juni 2005 blev bestemmelsens ordlyd imidlertid ændret, så det udtrykkeligt kom til at fremgå af våbenlovens § 4, stk. 1, at forbuddet også omfatter »besiddelse« af knive.

2.1.3. Efter våbenlovens § 4, stk. 2, kan justitsministeren udstede regler om et (generelt) forbud mod bl.a. at besidde eller bære visse knive. I henhold hertil er der i § 15 i våbenbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 997 af 19. oktober 2009, som ændret ved bekendtgørelse nr. 941 af 23. juli 2010) fastsat et forbud mod bl.a. at besidde eller bære en række særlig farlige knive uden tilladelse fra politiet.

Forbuddet – der gælder generelt og således ikke er begrænset til offentligt tilgængelige steder mv. – omfatter blandt andet knive, hvis klinge overstiger 12 cm, medmindre de er udformet til og bæres eller besiddes med henblik på anvendelse i erhverv, til husholdningsbrug eller ved jagt, lystfiskeri eller sportsdykning, jf. bekendtgørelsens § 15, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3. Herudover omfatter forbuddet en række andre knive, der har en særlig farlig konstruktion, herunder springknive og enhåndsbetjente foldeknive, jf. § 15, stk. 1, nr. 2-8.

2.2. Sanktionsniveauet

2.2.1. Sanktionsniveauet før lovændringen i 2008

Våbenlovens § 10, stk. 2 (tidligere § 10, stk. 3), vedrørende overtrædelse af lovens § 4, stk. 1, blev oprindelig indsat i våbenloven ved lov nr. 350 af 23. maj 1997, jf. Folketingstidende 1996-1997, Tillæg A, side 3197-3222. Formålet med loven var at forhøje bøden for besiddelse af bl.a. ulovlige knive og at indføre frihedsstraf i tredjegangstilfælde. Efter bestemmelsens ordlyd blev overtrædelse af § 4, stk. 1, straffet med bøde, og var den pågældende tidligere mere end én gang dømt for overtrædelse af § 4, stk. 1, var straffen fængsel indtil 2 år, under særligt formildende omstændigheder dog bøde.

Herudover fremgik det af våbenbekendtgørelsens § 44, stk. 4 (tidligere § 43, stk. 4), at overtrædelse af § 15, stk. 1 (tidligere § 14, stk. 1), straffes med bøde. I tredjegangstilfælde eller derover er straffen fængsel indtil 2 år, under særlig formildende omstændigheder dog bøde.

Blev en særlig farlig kniv båret eller besiddet, jf. våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1 (tidligere § 14, stk. 1), uden politiets tilladelse og uden et anerkendelsesværdigt formål på steder, hvortil der er almindelig adgang, forelå en overtrædelse af både våbenlovens § 4, stk. 1, og våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1.

Efter lovændringen i 1997 indebar en overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, i første- og andengangstilfælde idømmelse af en bøde på 3.000 kr. (mod tidligere 1.000 kr.). Forelå der både en overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, og våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1 (tidligere § 14, stk. 1) blev straffen i første- og andengangstilfælde fastsat til en bøde på 5.000 kr. (mod tidligere 2.000 kr.). Straffen i tredjegangstilfælde og derover blev som udgangspunkt fastsat til fængsel i mindst 14 dage.

Da man i 2004 udvidede knivforbuddet (lov nr. 217 af 31. marts 2004), jf. pkt. 2.1 ovenfor, gennemførte man samtidig en skærpelse af straffen, der bl.a. indebar, at der i andengangstilfælde blev forudsat idømt en kort frihedsstraf på 7 dages fængsel.

De daværende bødetakster mv. i sager om overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, fremgår af bemærkningerne til lovforslaget vedrørende ovennævnte ændringslov nr. 217 af 31. marts 2004, jf. Folketingstidende 2003-04, Tillæg A, side 3109-3176, og af Rigsadvokatens meddelelse nr. 6/2005 om sanktionspåstande i våbenlovssager.

Ved overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, uden samtidig overtrædelse af våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1 (tidligere § 14, stk. 1) (ulovlig besiddelse af »almindelige« knive på offentligt tilgængelige steder mv.), blev det forudsat, at der blev fastsat en bøde på 3.000 kr. i førstegangstilfælde.

I sager, hvor der forelå en overtrædelse af både våbenlovens § 4, stk. 1, og våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1 (tidligere § 14, stk. 1) (ulovlig besiddelse af »særlig farlige« knive på offentligt tilgængelige steder mv.), blev det forudsat, at der blev fastsat en bøde på 5.000 kr. i førstegangstilfælde.

Straffen for overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, forudsattes i andengangstilfælde fastsat til fængsel i 7 dage. Hvis betingelserne herfor var opfyldt, kunne straffen gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste. Der kunne endvidere forekomme tilfælde, hvor ubetinget frihedsstraf i andengangstilfælde ville forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven mv. havde været medbragt, og i sådanne tilfælde var der mulighed for at idømme bøde.

Straffen for en eventuel samtidig overtrædelse af våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1 (tidligere § 14, stk. 1), blev i andengangstilfælde eller derover absorberet af straffen for overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1.

I tredjegangstilfælde var udgangspunktet en frihedsstraf på mindst 14 dages fængsel. Ifølge Rigsadvokatens meddelelse var straffene i disse tilfælde som hovedregel ubetingede.

2.2.2. Sanktionsniveauet efter lovændringen i 2008

2.2.2.1. Ved lov nr. 500 af 17. juni 2008 fik straffebestemmelsen vedrørende overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, der, som nævnt ovenfor under pkt. 2.2.1, findes i våbenlovens § 10, stk. 3, sin nuværende ordlyd. Efter bestemmelsen straffes overtrædelse af § 4, stk. 1, med fængsel indtil 2 år, under særlig formildende omstændigheder dog med bøde.

Det bemærkes, at bestemmelsen som følge af den ophævelse af den hidtidige § 10, stk. 2, der skete ved lov nr. 501 af 12. juni 2009, nu er stk. 2.

Våbenbekendtgørelsens straffebestemmelse er også blevet ændret. Det fremgår således af bekendtgørelsens § 44, stk. 4, at overtrædelse af bekendtgørelsens § 15, stk. 1, straffes med bøde. Er den pågældende

tidligere mere end én gang straffet for overtrædelse af § 15, stk. 1, er straffen fængsel indtil 2 år, under særligt formildende omstændigheder dog bøde.

Bæres eller besiddes en særlig farlig kniv, jf. våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1, uden politiets tilladelse og uden anerkendelsesværdigt formål på offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende, foreligger der en overtrædelse af både våbenlovens § 4, stk. 1, og våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1.

De nuværende bødetakster mv. i sager om overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, fremgår af bemærkningerne til lovforslaget vedrørende ovennævnte ændringslov nr. 500 af 17. juni 2008, jf. Folketingstidende 2007-08, 2. samling, Tillæg A, side 5979-5997, ligesom lovændringen er indarbejdet i Rigsadvokatens meddelelse nr. 6/2005 om sanktionspåstande i våbenlovssager.

Ved overtrædelse af § 4, stk. 1, forudsættes der som altovervejende hovedregel i førstegangstilfælde fastsat en kort ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel. Dette gælder uanset, om kniven tillige måtte være omfattet af våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1.

For unge under 18 år kan straffen dog gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder, kan der – både for lovovertrædere over og under 18 år – i førstegangstilfælde idømmes bøde i stedet for fængsel. Der kan således forekomme tilfælde, hvor en frihedsstraf i førstegangstilfælde vil forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven har været medbragt.

Hvis der foreligger særlig formildende omstændigheder, forudsættes der som hidtil idømt en bøde på 3.000 kr. Hvis forholdet samtidig udgør en overtrædelse af våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1, forudsættes bøden fastsat til 5.000 kr.

I anden- og tredjeangstilfælde forudsættes som altovervejende hovedregel idømt en ubetinget frihedsstraf på 14 henholdsvis 20 dages fængsel.

2.2.2.2. Den 15. december 2009 afsagde Højesteret dom i to sager om overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, hvor der var spørgsmål om særlig formildende omstændigheder.

Den første sag (U 2010.789H) vedrørte besiddelse af et multiværktøj med et integreret knivsblad på 7,3 cm, der kunne fastlåses i udslået position. Multiværktøjet blev opbevaret i handskerummet i en bil, som på gerningstidspunktet holdt på en havn, hvortil der var almindelig adgang. Det blev under sagen bl.a. oplyst, at tiltalte ikke brugte kniven, men at han jævnligt brugte multiværktøjets øvrige funktioner på sit arbejde som pædagogmedhjælper og til andre formål af praktisk karakter. Han havde sidst brugt det ca. en uge før og havde ikke planer om at bruge det senere den pågældende dag.

I *den anden sag* (U 2010.796H) var der tale om to hobbyknive, som blev fundet ved en ransagning af tiltaltes bil, der holdt foran et diskotek om natten. Tiltalte havde ikke selv været inde på diskoteket, men befandt sig på stedet, fordi han havde lovet at køre for nogle venner, som var til fest på diskoteket. Knivene lå i lommen i førersædets dør sammen med andre effekter til brug for tiltaltes arbejde på en tankstation. Det blev under sagen bl.a. oplyst, at hobbyknivene tilhørte tiltaltes arbejdsplads (en tankstation), hvor han anvendte dem til at åbne kasser. Knivene lå i bilen, fordi han var kommet til at tage dem med fra arbejdet og efterfølgende havde glemt, at de lå der. Han havde været på arbejde 2-3 dage tidligere og skulle på arbejde igen 1-2 dage senere.

Højesteret fandt i begge sager efter en samlet bedømmelse, at der forelå særlig formildende omstændigheder, således at udgangspunktet om en ubetinget fængselsstraf måtte fraviges. I begge sager blev straffen af Højesteret herefter fastsat til en bøde på 3.000 kr. med henvisning til forarbejdernes bemærkninger om straffen under særlig formildende omstændigheder.

Højesteret anførte i begge sager følgende vedrørende forståelsen af våbenlovens § 10, stk. 2:

»Det er i forarbejderne til bestemmelsen forudsat, at der i førstegangstilfælde »som altovervejende hovedregel« idømmes en kort ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel. Indførelsen af denne strafskærpelse er i forarbejderne ledsaget af en bemærkning om, at fastsættelse af straffen fortsat vil bero på »domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder«.

Bestemmelsen om, at der ved overtrædelse af § 4, stk. 1, »under særlig formildende omstændigheder« straffes med bøde, er i forarbejderne begrundet med, at der kan forekomme tilfælde, hvor en frihedsstraf i førstegangstilfælde »vil forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven har været medbragt«.

Spørgsmålet er derfor, om en frihedsstraf i et førstegangstilfælde og under omstændigheder som i den foreliggende sag må anses for urimelig i lyset af det foran anførte.

Ved afgørelsen heraf må der tages hensyn til, at formålet med forbuddet og strafskærpelsen navnlig har været at undgå, at unge, når de bevæger sig ud i aften- og nattelivet, tager kniv med. Formålet har ikke været at forhindre almindelig brug af knive som værktøj. Til illustration af, hvornår der foreligger særlig formildende omstændigheder, er det i forarbejderne anført, at det navnlig kan tænkes i tilfælde, hvor en person fra en situation, hvor der var et anerkendelsesværdigt formål med at have kniven et offentligt tilgængeligt sted, på grund af en forglemmelse eller et svinkeærinde er kommet i en situation, hvor det ikke længere er lovligt at have kniven. Der kan således efter forarbejderne foreligge særlig formildende omstændigheder, hvis der f.eks. er tale om en person, som efter en arbejdsdag, fisketur, spejdertur eller lignende, hvor vedkommende lovligt har båret eller været i besiddelse af en kniv, går på restauration med kniven i lommen eller tasken i stedet for at tage direkte hjem og dermed overtræder forbuddet i § 4, stk. 1. Det er hertil i forarbejderne føjet, at hvis en person bærer kniv på steder eller under omstændigheder, hvor der er en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter – f.eks. værtshusmiljøer i aften- eller nattetimerne – vil der dog kun sjældent foreligge særlig formildende omstændigheder, uanset om den pågældende person tidligere på dagen har haft et anerkendelsesværdigt formål med at bære kniven.

Det følger heraf, at der – i overensstemmelse med den linje, der er fulgt i hidtidig byrets- og landsretspraksis – ved afgørelsen af, om der i førstegangstilfælde skal anvendes straf af 7 dages fængsel eller bøde, må tages hensyn til en lang række forhold. Knivens art er således relevant for den samlede bedømmelse – der er f.eks. forskel på en springkniv og en hobbykniv og på en dolk og en kniv i et multiværktøj. Det er også af betydning, om vedkommende har kniven på sig, med sig eller i sin bil mv. – om det er i lommen på almindeligt tøj eller arbejdstøj, i en taske eller pakke, i en bildørs sidelomme eller værktøjsskabe osv. Tiden og stedet, hvor vedkommende befinder sig med en kniv uden anerkendelsesværdigt formål, spiller en rolle. I bedømmelsen indgår endvidere, hvorfor vedkommende befinder sig i den pågældende situation, og hvorfor kniven er med – der er f.eks. forskel på, om den med vilje er taget med til et offentligt tilgængeligt sted uden anerkendelsesværdigt formål eller ved en forglemmelse er kommet med hjemmefra – samt hvad der er forklaret herom og troværdigheden heraf.«

På baggrund af Højesterets domme udsendte Rigsadvokaten den 19. januar 2010 ved Rigsadvokaten Informerer nr. 3/2010 nye retningslinjer for anklagemyndighedens behandling af sager om ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder. Rigsadvokaten udsendte endvidere i juni 2010 en ny udgave af Rigsadvokatens meddelelse nr. 6/2005 om sanktionspåstande i våbensager, hvor de nye retningslinjer var indarbejdet.

3. Lovforslagets udformning

3.1. I 2008 blev der foretaget en ændring af våbenloven, som bl.a. indebar en betydelig skærpelse af straffniveauet for førstegangstilfælde af ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængelige steder mv.

Før lovændringen i 2008 kunne man ikke straffes med mere end en bøde (i praksis 3.000 kr. eller 5.000 kr. afhængig af knivens art), første gang man overtrådte forbuddet mod at bære eller besidde kniv på

offentligt tilgængelige steder mv. Der var således efter våbenloven først mulighed for frihedsstraf anden gang, man overtrådte forbuddet.

Med lovændringen i 2008 blev det imidlertid forudsat, at der i førstegangstilfælde som altovervejende hovedregel fastsættes en ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel, medmindre særlig formildende omstændigheder begrunder en bødestraf. For unge under 18 år blev det dog samtidig lagt til grund, at straffen kan gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Regeringen ønsker at fastholde en stærk og konsekvent indsats mod knive på offentligt tilgængelige steder mv., som kan bidrage til at forhindre nye voldsepisoder og knivoverfald, og der lægges derfor ikke med lovforslaget op til at indsnævre knivforbuddet.

Det er imidlertid regeringens opfattelse, at der i forlængelse af Højesterets to principielle domme af 15. december 2009 – jf. nærmere under pkt. 2.2.2.2 – er behov for i lovgivningen at gøre klart op med lovgivningsforudsætningen om ubetinget frihedsstraf og i stedet indsætte en mere afbalanceret sanktionsbestemmelse i våbenloven.

Den nye sanktionsbestemmelse vil – jf. pkt. 3.2 nedenfor – betyde, at førstegangstilfælde af overtrædelse af knivforbuddet som udgangspunkt straffes med bøde, således at der i førstegangstilfælde kun kan udmåles en frihedsstraf, hvis der foreligger skærpende omstændigheder.

Der lægges med lovforslaget ikke op til at føre sanktionsniveauet tilbage til retstilstanden før lovændringen i 2008.

Muligheden for at idømme frihedsstraf i førstegangstilfælde foreslås således bevaret for at fastholde en stærk og konsekvent indsats mod ulovlige knive, herunder af hensyn til den præventive effekt. Domstolene bør fortsat – også i førstegangstilfælde – kunne idømme en markant straf, når der i den enkelte sag foreligger skærpende omstændigheder.

Bødeniveauet for overtrædelse af knivforbuddet foreslås ikke ændret.

3.2. På den anførte baggrund foreslås det, at våbenlovens § 10, stk. 2, affattes således, at overtrædelse af § 4, stk. 1, om forbuddet mod at bære eller besidde kniv på offentligt tilgængelige steder mv. straffes med bøde, under skærpende omstændigheder dog med fængsel indtil 2 år.

Det forudsættes i den forbindelse, at der i *førstegangstilfælde* af overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, uden samtidig overtrædelse af våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1 (ulovlig besiddelse af »almindelige« knive på offentligt tilgængelige steder mv.), som udgangspunkt fastsættes en bøde på 3.000 kr.

I sager, hvor der foreligger en overtrædelse af både våbenlovens § 4, stk. 1, og våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1 (ulovlig besiddelse af særlig farlige knive på offentligt tilgængelige steder mv.), forudsættes der fastsat en bøde på 5.000 kr. i *førstegangstilfælde*.

De nævnte bødestørrelser svarer til de aktuelle bødetakster.

Hvis der foreligger skærpende omstændigheder, forudsættes der – både for lovovertrædere over og under 18 år – i førstegangstilfælde idømt en ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel. Hvis betingelserne herfor er opfyldt, kan straffen gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Det vil bero på domstolenes vurdering af de konkrete forhold i den enkelte sag, om der foreligger sådanne skærpende omstændigheder, at der skal udmåles en frihedsstraf i stedet for en bøde.

Der vil dog som den almindelige regel kun foreligge skærpende omstændigheder, hvis en person bærer kniv på steder eller under omstændigheder, hvor der er en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter.

Dette vil i praksis først og fremmest omfatte tilfælde, hvor en person bærer kniv i aften- og nattetimerne i restaurationsmiljøet mv. Der vil dog også i andre tilfælde – f.eks. ved visse fodboldkampe, byfester og koncerter – kunne være en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel

voldelig karakter. Der må i den forbindelse lægges vægt på, om medbragte knive ved den pågældende type af begivenhed erfaringsmæssigt bidrager til at skabe farlige situationer.

Det ligger i det anførte – jf. udtrykket »bærer« – at der ikke vil foreligge skærpende omstændigheder, hvis overtrædelsen af knivforbuddet består i, at en person blot »besidder« kniven, f.eks. fordi den pågældende kniv ligger i en bils bagagerum.

Straffen for overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, forudsættes i *andengangstilfælde* som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i 7 dage. Hvis betingelserne herfor er opfyldt, kan straffen gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Der kan endvidere forekomme tilfælde, hvor ubetinget frihedsstraf i andengangstilfælde vil forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven mv. har været medbragt, og i sådanne tilfælde er der mulighed for at idømme en bøde.

Er der imidlertid tidligere idømt en frihedsstraf på 7 dages fængsel for en førstegangsovertrædelse, forudsættes straffen i andengangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i 14 dage.

I *tredjegangstilfælde* er udgangspunktet en ubetinget frihedsstraf på 14 dages fængsel. Dette gælder som udgangspunkt også for unge under 18 år. Hvis betingelserne herfor er opfyldt, kan straffen gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste. Er der tidligere idømt en frihedsstraf på 14 dages fængsel for en andengangsovertrædelse, forudsættes straffen i tredjegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til fængsel i 20 dage.

I *fjerdegangstilfælde* og derover vil det være op til domstolene på baggrund af de konkrete forhold i sagen at beslutte, hvad straffen bør være.

Der vil i tredjegangstilfælde og derover kun i helt sjældne tilfælde kunne tænkes at være tale om sådanne særlig formildende omstændigheder, at udgangspunktet om frihedsstraf kan fraviges.

3.3. I tilknytning til de foreslåede strafpositioner skal det generelt bemærkes, at fastsættelse af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og at de angivne strafpositioner vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

Straffelovens øvrige almindelige regler om straffens fastsættelse vil således fortsat finde anvendelse, herunder straffelovens § 81 om skærpende omstændigheder, § 82 om formildende omstændigheder og § 83 om fastsættelse af straffen under den angivne strafferamme og strafbortfald i særlige tilfælde.

3.4. For så vidt angår de personer, som er blevet idømt ubetinget frihedsstraf i medfør af ændringen af våbenloven fra 2008, er der behov for at tage stilling til, hvad udgangspunktet for straffastsættelsen fremover skal være i anden- og tredjegangstilfælde.

Det forudsættes i den forbindelse, at der i andengangstilfælde af overtrædelse af § 4, stk. 1, som udgangspunkt fastsættes en straf på 7 dages fængsel, selv om der også i førstegangstilfældet er blevet idømt en frihedsstraf på 7 dages fængsel i overensstemmelse med ændringen af våbenloven i 2008. En ubetinget fængselsstraf på 7 dage for et førstegangstilfælde vil således alene tælle som en bødestraf, når et andengangstilfælde kommer til pådømmelse fremover.

I tredjegangstilfælde forudsættes fremover ligeledes fastsat en straf på 14 dages fængsel, selv om der også i andengangstilfældet er blevet idømt en frihedsstraf på 14 dages fængsel i overensstemmelse med ændringen af våbenloven i 2008. Udgangspunktet om idømmelse af en ubetinget fængselsstraf på 14 dage i andengangstilfælde vil således alene tælle som en fængselsstraf på 7 dage, når et andengangstilfælde kommer til pådømmelse fremover.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser af betydning for det offentlige.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder mv.

Et udkast til lovforslaget har været sendt til høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet i Danmark, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Advokatrådet, Amnesty International, Børne- og Ungdomsorganisationernes Samråd, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Sportsfiskerforbund, Dansk Våbenhandlerforening, Danske Advokater, Danske Regioner, Dansk Erhverv, Dansk Firmaidrætsforbund, Dansk Fængselsforbund, Dansk Knivforening, Dansk Land- og Strandjagt, Dansk Militaria Forening, Retspolitisk Forening, Dansk Skytte Union, De Danske Skytteforeninger, Det Kriminalpræventive Råd, Dansk Industri, Fagligt Fælles Forbund 3F, Foreningen af Fængselsinspektører og Vicefængselsinspektører, HK Landsklubben Danmarks Domstole, HK Landsklubben Kriminalforsorgen, Institut for Menneskerettigheder, Kriminalforsorgsforeningen, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Nordisk Våbenforum, Retssikkerhedsfonden samt Vaabenhistorisk Selskab.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindre udgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen af betydning	Ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Det forudsættes, at der i *førstegangstilfælde* af overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, uden samtidig overtrædelse af våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1 (ulovlig besiddelse af »almindelige« knive på offentligt tilgængelige steder mv.), som udgangspunkt fastsættes en bøde på 3.000 kr.

I sager, hvor der foreligger en overtrædelse af både våbenlovens § 4, stk. 1, og våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1 (ulovlig besiddelse af særlig farlige knive på offentligt tilgængelige steder mv.), forudsættes der fastsat en bøde på 5.000 kr. i *førstegangstilfælde*.

Hvis der foreligger skærpende omstændigheder, forudsættes der – både for lovovertrædere over og under 18 år – i førstegangstilfælde idømt en ubetinget frihedsstraf på 7 dages fængsel. Hvis betingelserne herfor er opfyldt, kan straffen gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Det vil bero på domstolenes vurdering af de konkrete forhold i den enkelte sag, om der foreligger sådanne skærpende omstændigheder, at der skal udmåles en frihedsstraf i stedet for en bøde.

Der vil dog som den almindelige regel kun foreligge skærpende omstændigheder, hvis en person bærer kniv på steder eller under omstændigheder, hvor der er en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter.

Dette vil i praksis først og fremmest omfatte tilfælde, hvor en person bærer kniv i aften- og nattetimerne i restaurationsmiljøet mv. Der vil dog også i andre tilfælde – f.eks. ved visse fodboldkampe, byfester og koncerter – kunne være en nærliggende risiko for, at der kan opstå tilspidsede situationer af potentiel voldelig karakter. Der må i den forbindelse lægges vægt på, om medbragte knive ved den pågældende type af begivenhed erfaringsmæssigt bidrager til at skabe farlige situationer.

Det ligger i det anførte – jf. udtrykket »bærer« – at der ikke vil foreligge skærpende omstændigheder, hvis overtrædelsen af knivforbuddet består i, at en person blot »besidder« kniven, f.eks. fordi den pågældende kniv ligger i en bils bagagerum.

Straffen for overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, forudsættes i *andengangstilfælde* som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i 7 dage. Hvis betingelserne herfor er opfyldt, kan straffen gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Der kan endvidere forekomme tilfælde, hvor ubetinget frihedsstraf i andengangstilfælde vil forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven mv. har været medbragt, og i sådanne tilfælde er der mulighed for at idømme en bøde.

Er der imidlertid tidligere idømt en frihedsstraf på 7 dages fængsel for en førstegangsovertrædelse, forudsættes straffen i andengangstilfælde som udgangspunkt fastsat til ubetinget fængsel i 14 dage.

I *tredjegangstilfælde* er udgangspunktet en ubetinget frihedsstraf på 14 dages fængsel. Dette gælder som udgangspunkt også for unge under 18 år. Hvis betingelserne herfor er opfyldt, kan straffen gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste. Er der tidligere idømt en frihedsstraf på 14 dages fængsel for en andengangsovertrædelse, forudsættes straffen i tredjegangstilfælde som udgangspunkt fastsat til fængsel i 20 dage.

I *fjerdegangstilfælde* og derover vil det være op til domstolene på baggrund af de konkrete forhold i sagen at beslutte, hvad straffen bør være.

Der vil i tredjegangstilfælde og derover kun i helt sjældne tilfælde kunne tænkes at være tale om sådanne særlig formildende omstændigheder, at udgangspunktet om frihedsstraf kan fraviges.

For så vidt angår personer, som er blevet idømt ubetinget frihedsstraf i medfør af ændringen af våbenloven fra 2008, henvises til pkt. 3.4 i de almindelige bemærkninger med hensyn til, hvad udgangspunktet for straffastsættelsen skal være i anden- og tredjegangstilfælde.

I tilknytning til de foreslåede strafpositioner skal det generelt bemærkes, at fastsættelse af straffen fortsat vil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige sagens omstændigheder, og at de angivne strafpositioner vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3 i de almindelige bemærkninger.

Til § 2

Bestemmelsen fastlægger lovens ikrafttrædelsestidspunkt til den 1. april 2012.

Lovforslaget sammenholdt med gældende ret

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om våben og eksplosivstoffer, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 704 af 22. juni 2009, som ændret
ved § 1 i lov nr. 538 af 26. maj 2010 og § 1
i lov nr. 413 af 9. maj 2011, foretages følgende
ændring:

§ 10. (Udelades)

Stk. 2. Overtrædelse af § 4, stk. 1, straffes med
fængsel indtil 2 år, under særlig formildende om-
stændigheder dog med bøde.

Stk. 3. (Udelades)

1. § 10, stk. 2, affattes således:

»*Stk. 2.* Overtrædelse af § 4, stk. 1, straffes med
bøde, under skærpende omstændigheder dog med
fængsel indtil 2 år.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. april 2012.